

Vlaams
Parlement

ingediend op **682** (2020-2021) – Nr. 1
8 maart 2021 (2020-2021)

Ontwerp van decreet

tot instemming
met de investeringsbeschermingsovereenkomst
tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds,
en de Socialistische Republiek Vietnam, anderzijds,
ondertekend te Hanoi op 30 juni 2019

MEMORIE VAN TOELICHTING

Samenvatting

De investeringsbeschermingsovereenkomst zal zorgen voor een hoog niveau van investeringsbescherming. De overeenkomst omvat alle aspecten van de nieuwe aanpak van de EU betreffende investeringsbescherming en de handhavingsmechanismen ervan waarin de bestaande bilaterale investeringsverdragen tussen Vietnam en lidstaten van de EU niet voorzien. De overeenkomst voorziet in de oprichting van een permanent internationaal en volledig onafhankelijk stelsel voor geschillenbeslechting.

I. ALGEMENE TOELICHTING**1. Situering****1.1. De relaties tussen de Europese Unie, Vlaanderen en Vietnam***De Europese Unie*

In oktober 1990 knoopte de Europese Gemeenschap (EG), thans Europese Unie (EU), diplomatieke betrekkingen aan met Vietnam. Aanvankelijk lag de nadruk op handel, maar sindsdien zijn de relaties geëvolueerd naar een ruimer, meer gediversifieerd en meer politiek partnerschap. Op 17 juli 1995 vond de ondertekening plaats van een samenwerkingsovereenkomst die op 1 juni 1996 in werking is getreden.

De partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst (PSO) tussen de EU en Vietnam van 27 juni 2012 is een traditioneel algemeen kaderakkoord dat drie aspecten behelst, met name het politieke, het economische en de samenwerking in verschillende andere domeinen. Het sluiten van een PSO is een voorwaarde voor het sluiten van een vrijhandelsovereenkomst overeenkomstig de doelstelling van de Unie om een samenhangend economisch en politiek kader te creëren voor haar betrekkingen met de landen van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Naties (ASEAN). Deze overeenkomst is in werking getreden op 1 oktober 2016.

De EG verleende steun aan een programma voor de integratie van teruggekeerde vluchtelingen. De eerste samenwerkingsstrategie tussen de EG en Vietnam (1996-2000) had tot doel de overgang van Vietnam naar een markteconomie te ondersteunen en bepaalde sociale kosten te verlichten die deze overgang meebracht. De strategie 2002-2006 stelde de daling van de armoede als doel voorop door steun te verlenen aan twee grote programma's: enerzijds de verhoging van de menselijke ontwikkeling door onderwijs, gezondheidszorg en plattelandsontwikkeling en anderzijds de integratie van Vietnam in de internationale economie. De strategienota EU-Vietnam (2007-2013) legt de nadruk op twee prioriteiten ter ondersteuning van de initiatieven van de Vietnamese regering: 1) steun voor het Vietnamese socio-economisch ontwikkelingsplan dat gericht is op het bestrijden van de armoede en het bereiken van de millenniumdoelstellingen en 2) steun voor de gezondheidssector met het oog op een betere gezondheidszorg voor de armen. Andere werkpunten van deze strategienota hebben betrekking op handelsgerelateerde hulp en de ondersteuning van de strategische dialoog tussen de EU en Vietnam, meer bepaald op het vlak van het uitbouwen van een institutioneel kader, de hervorming van de administratie, goed bestuur en mensenrechten. Algemene thema's die integraal onderdeel vormen van de samenwerking zijn onder meer de bescherming van het leefmilieu, cultuur, onderwijs, gelijkheid tussen mannen en vrouwen, de bevordering van de mensenrechten en goed bestuur.

Voor de periode 2014-2020 draagt de EU 400 miljoen euro bij aan ontwikkelings-samenwerking, gericht op goed bestuur, energie en klimaatverandering.

Daarnaast bestaan er ook regionale en thematische programma's die steun verlenen aan relevante organisaties in Vietnam.

Op 1 december 2017 vond de 'EU-Vietnam Human Rights Dialogue' plaats. Tijdens deze dialoog benadrukte de EU de achteruitgang op het vlak van burgerlijke en politieke rechten en besprak de EU de vrijheid van meningsuiting, vereniging, vergadering en religie en toegang tot informatie.

De bilaterale goederenhandel tussen de EU en Vietnam was in 2019 goed voor 45,5 miljard euro. Vietnam is uitgegroeid tot de op één na belangrijkste handelspartner van de EU binnen de ASEAN na Singapore en voor Maleisië. De investeringen vanuit de EU in Vietnam blijven, met 7,4 miljard euro in 2018, relatief bescheiden, maar een toenemend aantal Europese ondernemingen opent er vestigingen om een hub te creëren voor de Mekongregio.

Vlaanderen

Vlaanderen en Vietnam wisselen al jarenlang ervaringen uit in de transportsector. Al in 1995 werd een vriendschapsverdrag inzake maritiem transport en havenontwikkeling gesloten. Sindsdien steunt Vlaanderen elk jaar een aantal projecten in Vietnam en investeerde het in de opleiding van experts. Ook Vlaamse bedrijven zijn actief in de ontwikkeling van havengerelateerde projecten en het verlenen van logistieke knowhow.

In 2007 vond de ondertekening plaats van een memorandum van overeenstemming (MoU) op het vlak van research en ontwikkelingssamenwerking. Op 18 januari 2013 werd een memorandum van overeenstemming over bilaterale samenwerking tussen Vlaanderen en Vietnam afgesloten. Het MoU van 2013 werd recent vernieuwd. Op 17 oktober 2018 werd in Brussel het nieuwe MoU voor bilaterale samenwerking tussen Vlaanderen en Vietnam ondertekend. Dit nieuwe MoU kwam tot stand tijdens de handelsmissie naar Vietnam van toenmalig minister-president Bourgeois in mei 2018. Dit MoU biedt een breed kader voor Vlaams-Vietnamese samenwerking op vlak van handel en investeringen, landbouw en leefmilieu, transport en mobiliteit, wetenschap en innovatie, en onderwijs.

In 2019 exporteerde Vlaanderen voor 486,9 miljoen euro naar Vietnam dat daarmee de 52e exportmarkt was. Met ongeveer 2,4 miljard euro bekleedde Vietnam de 24e plaats op de lijst van leveranciers.

Vlaanderen is ook partij bij de overeenkomst over de bevordering en bescherming van investeringen die de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) en Vietnam op 24 januari 1991 ondertekenden en die op 11 juni 1999 in werking is getreden.

De Vlaamse Regering besliste op 13 november 2020 om als ontwikkelingspartner deel te nemen aan de werking van de Mekong River Commission (MRC) en keurde de daarbij horende financiering van 1,1 miljoen euro voor de komende vijf jaar goed. MRC is een intergouvernementele organisatie met als taak het gezamenlijke beheer van gedeelde watervoorraden en de duurzame ontwikkeling van de regio. Vietnam is als oeverstaat partij bij deze organisatie. Op 26 november 2020 werd de Grant Agreement met MRC ondertekend. Als ontwikkelingspartner van de MRC wordt Vlaanderen nauw betrokken bij de waterdiplomatie in de regio.

1.2. Een schets van het partnerland

Algemeen

Vietnam is een land in Zuidoost-Azië. Vietnam is een socialistische volksrepubliek sinds de hereniging van Noord- en Zuid-Vietnam in 1976. De politieke macht ligt bij de Communistische Partij van Vietnam.

Sinds oktober 2018 is Nguyen Phu Trong de president van Vietnam. De president is het staatshoofd, maar de eerste minister (Nguyen Xuan Phuc, sinds april 2016) is de effectieve regeringsleider van het land en dit onder de voogdij van de Communistische Partij. Naast president is Nguyen Phu Trong ook secretaris-generaal van de Communistische Partij, de belangrijkste functie in het land.

Het unicamerale parlement, en niet de rechterlijke macht, is bevoegd voor de interpretatie van grondwet, wetten en decreten.

Economische gegevens

Vietnam is een bloeiende economie. Het land is een van de snelst groeiende landen in de ASEAN en heeft een jonge en dynamische beroepsbevolking. Het land is geëvolueerd van één van de armste landen ter wereld in 1990 tot een middeninkomensland in 2010. Vietnam wil tegen 2020 een sterk geïndustrialiseerd land zijn met een stevige basis om door te groeien tot een hooginkomensland.

Met zijn hoge alfabetiseringsgraad en onderwijsniveaus en de centrale ligging binnen de ASEAN, kiezen meer en meer buitenlandse investeerders voor Vietnam als knooppunt om de Mekongregio en de omliggende gebieden te bedienen.

Buitenlands beleid

Vietnam is sinds 1995 een van de leden van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Naties (ASEAN). Dit is een organisatie met als doel het bevorderen van economische, culturele en politieke samenwerking in de regio.

In 2007 trad het land toe tot de Wereldhandelsorganisatie na succesvolle economische hervormingen.

Vietnam is ook lid van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO). In hoofdstuk 13. Handel en duurzame ontwikkeling van de vrijhandelsovereenkomst tussen de Europese Unie en Vietnam werd overeengekomen dat elke partij voortdurend en consequent streeft naar ratificatie van de fundamentele IAO-verdragen die zij nog niet heeft geratificeerd. Vietnam heeft intussen het fundamentele IAO-verdrag nr. 98 over het recht op collectieve onderhandelingen geratificeerd. Vietnam heeft verder beloofd in 2023 twee resterende fundamentele IAO-verdragen te ratificeren: verdrag nr. 105 over het afschaffen van dwangarbeid, en verdrag nr. 87 over de vrijheid van vereniging.

Daarnaast is Vietnam ook lid van APEC (economische samenwerking Azië-Stille Oceaan of in het Engels Asia-Pacific Economic Cooperation) en de Verenigde Naties.

2. Samenvatting van de inhoud

De voorliggende overeenkomst zal zorgen voor een hoog niveau van investeringsbescherming, met behoud van het recht van de partijen om te reguleren en doelstellingen van overheidsbeleid zoals de bescherming van de volksgezondheid, de veiligheid en het milieu na te streven.

De overeenkomst omvat alle aspecten van de nieuwe aanpak van de EU betreffende investeringsbescherming en de handhavingsmechanismen ervan waarin de bestaande bilaterale investeringsverdragen tussen Vietnam en lidstaten van de EU niet voorzien. De overeenkomst vervangt de 21 bestaande bilaterale investeringsverdragen en stelt een modern gemeenschappelijk kader voor investeringsbescherming voor alle EU-investeerders in Vietnam vast. De voorliggende overeenkomst komt dus in de plaats van de (hogervermelde) BLEU-overeenkomst van 24 januari 1991.

De investeringsbeschermingsovereenkomst waarborgt dat investeerders uit de EU en hun investeringen in Vietnam eerlijk en billijk zullen worden behandeld en niet zullen worden gediscrimineerd ten opzichte van Vietnamese investeringen in vergelijkbare situaties. Daarnaast beschermt de voorliggende overeenkomst de investeerders van de EU en hun investeringen in Vietnam tegen onteigening, tenzij dit voor doelstellingen van openbaar belang geschiedt, volgens een eerlijk proces, op niet-discriminerende basis en tegen betaling van snelle, adequate en doeltreffende schadeloosstelling overeenkomstig de billijke marktwaarde van de onteigende investering.

De overeenkomst zet, voor de beslechting van geschillen, een modern en herzien stelsel van investeringsgerechten op dat vergelijkbaar is met het stelsel in de handelsovereenkomst tussen de EU en Canada en de investeringsbeschermingsovereenkomst tussen de Europese Unie en Singapore. Het systeem zorgt ervoor dat regels voor investeringsbescherming worden nageleefd en het tracht een evenwicht te vinden tussen de bescherming van investeerders op transparante wijze en de bescherming van het recht van een staat tot reguleren om doelstellingen van openbaar beleid na te streven. De overeenkomst voorziet op die manier in de oprichting van een permanent internationaal en volledig onafhankelijk stelsel voor geschillenbeslechting. Daarnaast bevat de overeenkomst een engagement van de partijen om samen met andere partners te streven naar de oprichting van een multilateraal investeringsgerecht.

3. Procedureverloop

3.1. Totstandkoming

De Raad van de Europese Unie machtigde op 23 april 2007 de Europese Commissie tot het openen van onderhandelingen over een interregionale vrijhandelsovereenkomst tussen de Europese Unie (EU) en de lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische staten. De machtiging tot ondertekening bevatte de mogelijkheid om bilaterale onderhandelingen te starten indien overeenstemming over gezamenlijke onderhandelingen met een groep van ASEAN-lidstaten onmogelijk was. De groepsonderhandelingen boekten weinig vooruitgang zodat de partijen in maart 2009 besloten een pauze in te lassen. Op 22 december 2009 zetten de EU-lidstaten het licht op groen voor de Europese Commissie om de onderhandelingen voort te zetten met individuele lidstaten van de ASEAN.

Op 2 maart 2010 kwamen de EU en Vietnam overeen om gesprekken te lanceren met het oog op het sluiten van een bilateraal vrijhandelsakkoord. Op 26 juni 2012 werden de bilaterale onderhandelingen met Vietnam opgestart. De EU startte ook bilaterale onderhandelingen over vrijhandelsovereenkomsten met andere ASEAN-landen: Singapore (2010), Maleisië (2010), Thailand (2013), de Filipijnen (2015) en Indonesië (2016).

Op 15 oktober 2013 heeft de Raad van de Europese Unie, op grond van een nieuwe EU-bevoegdheid uit hoofde van het Verdrag van Lissabon, de Europese Commissie gemachtigd de lopende bilaterale onderhandelingen met de ASEAN-landen ook uit te breiden tot investeringsbescherming.

Naar aanleiding van de onderhandelingen met Singapore over een vrijhandels-overeenkomst heeft de Commissie in juli 2015 bij het Hof van Justitie van de EU uit hoofde van artikel 218, lid 11, van het VWEU een verzoek om advies ingediend over de vraag of de Unie de vereiste bevoegdheid had om die onderhandelde overeenkomst, alleen te ondertekenen en te sluiten, of dat de deelname van de EU-lidstaten noodzakelijk zou zijn, of ten minste mogelijk, met betrekking tot bepaalde aangelegenheden.

Het Hof bevestigde in zijn advies 2/15 van 16 mei 2017 dat de EU exclusief bevoegd is met betrekking tot alle aangelegenheden in de overeenkomst waarover met Singapore was onderhandeld, met uitzondering van andere dan directe investeringen en de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten waarbij de lidstaten verweerder zijn. De oorspronkelijke tekst waarover was onderhandeld, werd gesplitst om twee op zichzelf staande overeenkomsten tot stand te brengen: een vrijhandelsovereenkomst en een investeringsbeschermingsovereenkomst. Naar analogie met Singapore gebeurde dit ook met Vietnam, na het akkoord van deze laatste.

De lidstaten dienen dus de investeringsbeschermingsovereenkomst te ratificeren overeenkomstig hun interne procedures. De vrijhandelsovereenkomst dient enkel via de Europese weg geratificeerd te worden. Op 1 augustus 2020 is de vrijhandelsovereenkomst in werking getreden na goedkeuring door de Europese Raad, het Europees Parlement en de Vietnamese nationale vergadering.

3.2. Gemengd karakter en ondertekening

Tijdens zijn vergadering van 19 november 2018 legde de Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), het adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter vast. Zowel de federale overheid als de gewesten oefenen hun bevoegdheid uit. Overeenkomstig de beslissing van de ICBB van 9 juli 2008 wordt het verslag van de WGV naar de leden van de ICBB gestuurd. In zijn brief van 12 februari 2019 deelde de voorzitter van de ICBB aan de minister-president van de Vlaamse Regering mee dat geen enkel bezwaar geformuleerd werd, zodat het verslag definitief is goedgekeurd.

De WGV besliste ook de overeenkomst te laten ondertekenen volgens formule 3 van de ICBB, dit wil zeggen één enkele handtekening in naam van het Koninkrijk België, doch met vermelding van al de betrokken overheden onder de handtekening. Dit is de gebruikelijke formule voor de ondertekening door België van verdragen tussen de Europese Unie (EU) en derde landen.

De Raad van State was in zijn advies van 19 maart 2019 met kenmerk 65.244/VR bij het instemmingsdecreet met de investeringsbeschermingsovereenkomst met Singapore van mening dat ook de gemeenschappen bevoegd zijn. Overeenkomstig de beslissing van de ICBB van 8 oktober 2018 wordt het advies van de Raad van State gevolgd. Naar analogie met de investeringsbeschermingsovereenkomst met Singapore werd ook het gemengd karakter (federale staat/gewesten) van de voorliggende overeenkomst ter vergadering van de werkgroep gemengde verdragen van 18 september 2019 uitgebreid tot de gemeenschappen.

3.3. Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

De Raad van State, afdeling Wetgeving, bracht advies uit op 29 oktober 2020 met kenmerk 68.111/VR.

Bevoegdheid van de gemeenschappen

De Raad van State verwijst naar zijn advies 65.244/VR met betrekking tot de parallelle investeringsovereenkomst met Singapore.

“De overeenkomst beoogt met betrekking tot elke sector van de economie investeringsbescherming te bieden tegen de Belgische overheid. De Raad van State merkt op dat ook de gemeenschappen over onteigeningsbevoegdheden beschikken, dat zij instellingen en ondernemingen kunnen oprichten of er kapitaalparticipaties in nemen, en dat zij ook de nationale behandeling van artikel 2.3 van de overeenkomst moeten toekennen. Bovendien sluit de Raad niet uit dat ook de regeling over de belastingaspecten (artikel 4.6 van de overeenkomst) gevolgen kan hebben voor de gemeenschappen.

Daarnaast stelt de Raad dat de bepalingen van de overeenkomst niet enkel betrekking hebben op het bevorderen van de buitenlandse handel, maar ook verregaande verplichtingen meebrengen voor alle overheden met betrekking tot de manier waarop zij buitenlandse investeringen in België zullen behandelen in het kader van hun bevoegdheden. De door de overeenkomst vereiste bescherming van Singaporese investeringen vereist dan ook dat de Vlaamse Gemeenschap zich ten aanzien van die investeringen naar de overeenkomst richt, zowel wat haar regelgevend optreden betreft, als met betrekking tot de uitoefening van haar instrumentele bevoegdheden. Bijgevolg moeten volgens de Raad ook de gemeenschappen met die overeenkomst instemmen.”

Daarnaast verwijst de Raad naar het verslag van de Werkgroep Gemengde Verdragen van 18 september 2019. In navolging van het voormelde advies werd beslist om het gemengd karakter (federale staat/gewesten) van de overeenkomst met Singapore uit te breiden tot de gemeenschappen. Bovendien werd beslist dat hetzelfde zou gelden voor de voorliggende overeenkomst met Vietnam. De Raad van State gaat akkoord met deze gevolgtrekking uit het voormelde advies.

Het ontwerp van decreet wordt in die zin dan ook gewijzigd.

De geschillenbeslechtsingsorganen

Uit artikel 4.18 van de overeenkomst volgt dat de bepalingen ervan geen rechtstreekse werking hebben in de nationale rechtsorde, en bijgevolg slechts voor de geschillenbeslechtsingsorganen die zijn ingesteld door de partijen op grond van het internationaal publiekrecht kunnen worden ingeroepen.

Dit neemt volgens de Raad van State niet weg dat van de partijen verwacht wordt te voldoen aan de verplichtingen van de overeenkomst en daartoe alle algemene en bijzondere maatregelen te nemen. Wat de draagwijdte van die verplichtingen betreft zal de overeenkomst in de eerste plaats moeten worden uitgelegd door de door de partijen ingestelde geschillenbeslechtsingsorganen. De Raad wijst erop dat, aangezien de bepalingen op het gebied van investeringsbescherming in de overeenkomst inhoudelijk identiek zijn aan de bepalingen betreffende investeringsbescherming in de oorspronkelijke versie van het Vrijhandelsakkoord tussen de Europese Unie en Singapore, de interpretatie die het Hof van Justitie heeft gegeven aan die bepalingen in advies 2/15 ook relevant blijft voor de voorliggende overeenkomst. Daarbij wijst de Raad ook op artikel 4.1, lid 4, c), van de overeenkomst op basis waarvan het Comité bindende interpretaties van de bepalingen ervan kan aannemen.

De Raad van State heeft zich niet verzet tegen de instelling van gelijkaardige geschillenbeslechtingmechanismen in het kader van de handelsovereenkomst met Canada (CETA), noch tegen het parallelle mechanisme in de overeenkomst met

Singapore. Daarnaast merkt de Raad op dat het Hof van Justitie intussen heeft geoordeeld, na daartoe door België te zijn gevat, dat het gelijkaardige geschillenbeslechtingsmechanisme in het kader van de handelsovereenkomst met Canada intussen verenigbaar is met het Unierecht, inclusief het Handvest van de grondrechten.

Het Comité zoals opgericht in artikel 4.1 van de overeenkomst

De Raad van State merkt op dat de overeenkomst in artikel 4.1 voorziet in de oprichting van een Comité dat beslissingsbevoegdheid heeft. De Raad verwijst hierbij naar het eerder gegeven advies met kenmerk 53.978/VR waarin de Raad aangeeft dat het noodzakelijk is om binnen België ook de nodige procedures op te zetten om de Belgische standpuntbepaling en vertegenwoordiging in deze raad en dit Comité te regelen. Het huidige samenwerkingsakkoord inzake de vertegenwoordiging in de Raad van de Europese Unie van 8 maart 1994 biedt onvoldoende juridische basis.

Zoals de Raad opmerkt, moeten de vertegenwoordiging en de standpuntbepaling namens België in de Gemengde Commissie in afwachting van een samenwerkingsakkoord overeenkomstig artikel 92bis, §4bis, tweede lid, van de BWHI, het voorwerp uitmaken van een overleg tussen de betrokken regeringen (BWHI: bijzondere wet tot hervorming der instellingen).

In de praktijk gebeurt dit in de zogenaamde DGE-coördinatie, voorzien door het voormelde samenwerkingsakkoord inzake de vertegenwoordiging in de Raad van de Europese Unie van 8 maart 1994 (DGE: directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie). De Vlaamse Regering is vragende partij om bij herziening van dit en andere samenwerkingsakkoorden, die binnen het Overlegcomité aan bod komen, het toepassingsgebied uit te breiden naar hogervermelde organen.

Daarnaast stelt de Raad ook dat met betrekking tot artikel 4.1, lid 5, van de overeenkomst het niet volledig duidelijk is wat de aard is van de handelingen die door het Comité worden vastgesteld.

Enerzijds lijkt het te gaan om de toekenning van de bevoegdheid aan een supranationaal orgaan om bindende beslissingen te nemen. Anderzijds beslist het Comité pas "nadat de respectieve wettelijke vereisten van de partijen bij de overeenkomst zijn vervuld", wat veeleer suggereert dat een soort aanvullende akkoorden worden gesloten tussen de partijen en het Comité enkel vaststelt dat die interne procedures zijn afgerond. Deze interpretatie lijkt te worden bevestigd door de Engelse tekstversie van de overeenkomst. Een derde optie, dat het zou gaan om executive agreements, die niet door de uitvoerende macht worden gesloten en waar de parlementaire vergaderingen evenmin moeten mee instemmen, is naar Belgisch grondwettelijk recht in elk geval uitgesloten.

De Vlaamse Regering antwoordt dat dit Comité geen supranationaal orgaan is en geen afbreuk doet aan de soevereiniteit van de partijen. De democratische macht ligt bij de partijen. Het Comité kan gezamenlijke interpretaties opmaken wat de inhoud en de draagwijdte van de bepalingen van het verdrag inzake investeringsbescherming betreft, maar deze documenten kunnen pas aangenomen worden door het Comité nadat ze eerst (aan EU-zijde) door de EU-lidstaten zijn besproken en goedgekeurd.

De Raad van State verwijst hierbij ook naar zijn advies 61.680/VR/V van 26 juli 2017 met betrekking tot het Gemengd Comité van CETA. De Raad maakte daarin een onderscheid tussen handelingen die de overeenkomst wijzigen en andere handelingen, waarbij het intergouvernementele karakter enkel voor die eerste categorie is erkend.

De Raad stelt dat ook voor deze overeenkomst een onderscheid moet worden gemaakt tussen de procedure voor de aanneming van besluiten op grond van artikel 4.1, lid 5, van de overeenkomst, die een met artikel 34 van de Grondwet verenigbare overdracht van bevoegdheden aan een supranationaal orgaan met zich lijkt mee te brengen, waarbij de interne besluitvormingsprocedures van de partijen voor het formuleren van een positie in het Comité onverlet worden gelaten, en het bijzondere geval van besluiten die door het Comité worden genomen overeenkomstig artikel 4.21, lid 5, van de overeenkomst, waarbij de overeenkomst zelf wordt gewijzigd.

De voorlopige toepassing

Artikel 4.13, lid 3, van de overeenkomst maakt het mogelijk dat de overeenkomst voorlopig wordt toegepast "indien de partijen dit onderling overeenkomen". Rekening houdend met het ontbreken van een duidelijke omschrijving van de begrippen 'partij' en 'partijen' bij de overeenkomst, bestaat volgens de Raad de mogelijkheid om de overeenkomst eventueel ook voorlopig toe te passen in aangelegenheden die niet behoren tot de (exclusieve) bevoegdheden van de EU.

De Europese Unie kan de in artikel 4.13, lid 4, van de overeenkomst bedoelde kennisgeving "van de voltooiing van hun respectieve procedures ter zake" slechts doen nadat de parlementaire instemming in overeenstemming met artikel 167, §3, van de Grondwet werd verleend door alle betrokken parlementen. Vertraging in de instemming brengt bijgevolg ook een beperking met zich mee van de mogelijkheden voor de Europese Unie en haar lidstaten als een geheel om de betrokken overeenkomst voorlopig toe te passen. De Raad van State beveelt dan ook aan om de parlementaire instemmingsprocedure zo snel mogelijk op te starten en te voltooien.

De Vlaamse Regering neemt akte van deze opmerking en zal de instemmingsprocedure zo snel mogelijk afhandelen.

De vereenvoudigde wijzigingen

De Raad merkt op dat artikel 4.21, lid 5, van de overeenkomst, samen gelezen met artikel 4.3, lid 2, ervan, een vereenvoudigde procedure voor de wijziging van de overeenkomst bevat. Als de Wetgevende Kamers de grenzen van de toekomstige wijzigingen kennen en uitdrukkelijk aangeven dat ze instemmen met die wijzigingen, bestaat er geen bezwaar.

De Raad van State is van mening dat de wijzigingen die in artikel 4.21, lid 5, van de overeenkomst worden beoogd, beperkt zijn in die zin dat ze specifiek verband houden met de toetreding van nieuwe leden tot de Europese Unie, zodat dit wellicht geen aanleiding zal geven tot een fundamentele revisie van de overeenkomst. De Raad stelt dat het ontwerp van decreet moet worden aangepast door er een bepaling in op te nemen waarbij uitdrukkelijk wordt ingestemd met de toekomstige wijzigingen die het Comité met toepassing van artikel 4.21, lid 5, van de overeenkomst zal aannemen.

Het ontwerp van decreet werd in die zin gewijzigd.

Het ontwerp van decreet moet volgens de Raad ook worden aangevuld met een bepaling die de regering verplicht om aan het Vlaams Parlement de wijzigingen mee te delen binnen een vastgestelde termijn. Dit zou het Vlaams Parlement de mogelijkheid bieden aan te geven dat ze een bepaalde wijziging niet goedkeurt.

Op de aanbeveling om de wijzigingen mee te delen aan het Vlaams Parlement wordt niet ingegaan:

- 1° de beïnvloeding van standpuntbepaling in de Gemengde Commissie is niet mogelijk zonder intra-Belgische afspraken hierover. Hoger werd aangegeven hoe de Vlaamse Regering hier mee omgaat (cf. supra sectie 'geschillenbeslechtingorganen');
- 2° de wijzigingen zullen immers al in het Publicatieblad van de Europese Unie worden bekendgemaakt, en het akkoord voorziet niet in de mogelijkheid dat een parlement van een lidstaat zich verzet tegen de wijziging. Bovendien is het zo dat dergelijke wijzigingen normaliter zullen worden doorgevoerd om gelijke tred te houden met de ontwikkeling van de EU-wetgeving en toepasselijke normen uit internationale instrumenten die de partijen relevant achten.

Tot slot stelt de Raad van State dat het mechanisme van de voorafgaande instemming niets afdoet aan de verplichting, voortvloeiend uit artikel 190 van de Grondwet en uit artikel 55 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, om die wijzigingen bekend te maken in het Belgisch Staatsblad opdat ze in het interne recht gevolg zouden kunnen hebben.

De Vlaamse Regering neemt akte van deze opmerking.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Preambule

In de preambule wordt onder meer gewezen op de wens om de banden tussen de partijen verder aan te halen, en de overtuiging dat deze overeenkomst een nieuw klimaat voor de verdere ontwikkeling van de wederzijdse investeringen door de partijen tot stand zal brengen. Dit zal gebeuren met aandacht voor duurzame ontwikkeling en met respect voor internationale normen over de bescherming van werknemers en milieu waarbij de partners partij zijn, alsook voor het regelgevingsrecht van de staten.

De partijen bevestigen dat zij het Handvest van de Verenigde Naties, ondertekend te San Francisco op 26 juni 1945, en de beginselen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties vastgesteld op 10 december 1948, ten volle onderschrijven.

De partijen willen voortbouwen op de rechten en plichten die zijn voortgesproten uit de overeenkomst van Marrakech tot oprichting van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en andere multilaterale, regionale en bilaterale overeenkomsten en akkoorden waarbij zij partij zijn, met name de Vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en Vietnam.

HOOFDSTUK 1 – Doelstelling en algemene definities

Het doel van de overeenkomst is het investeringsklimaat tussen de partijen te verbeteren volgens de bepalingen van deze overeenkomst. Daarnaast bevat dit hoofdstuk een aantal definities.

HOOFDSTUK 2 – Bescherming van investeringen

Dit hoofdstuk bevat bepalingen over het toepassingsgebied, investeringen en regelgevingsmaatregelen, niet-discriminerende behandeling, het principe van de meestbegunstigde natie, de norm voor behandeling, compensatie van verliezen, onteigening, overmaking en subrogatie.

HOOFDSTUK 3 – Geschillenbeslechting

De partijen trachten door overleg een wederzijds aanvaardbare oplossing te vinden voor geschillen over de interpretatie en de toepassing van de overeenkomst.

Er wordt een modern en herzien stelsel van investeringsgerechten voor de beslechting van geschillen opgezet. Dit systeem zorgt ervoor dat regels voor investeringsbescherming worden nageleefd en het tracht een evenwicht te vinden tussen de bescherming van investeerders op transparante wijze en bescherming van het recht van een staat tot reguleren om doelstellingen van openbaar beleid na te streven. De voorliggende overeenkomst voorziet in de oprichting van een permanent internationaal en volledig onafhankelijk stelsel voor geschillenbeslechting.

De grondslagen van dit nieuwe stelsel zijn:

- een permanent gerecht van eerste aanleg en een gerecht waarbij beroep kan worden ingesteld, die de rechtmatigheid en juridische zekerheid over de interpretatie van de overeenkomst zullen waarborgen;
- het permanent gerecht van eerste aanleg bestaat uit negen leden, waarvan drie op voordracht van de EU, drie op voordracht van Vietnam, en drie op hun gezamenlijke voordracht die geen onderdaan van de partijen mogen zijn;
- het gerecht waarbij beroep kan worden ingesteld bestaat uit zes leden, waarvan twee op voordracht van de EU, twee op voordracht van Vietnam, en twee op hun gezamenlijke voordracht die geen onderdaan van de partijen mogen zijn;
- alle leden van de gerechten zullen van tevoren door de EU en Vietnam worden benoemd en voor hen zullen strikte regels op het gebied van onafhankelijkheid, integriteit en ethisch handelen gelden. Alle leden van de gerechten moeten een bindende gedragscode naleven die in de overeenkomst is opgenomen;
- de EU en Vietnam zullen uitsluitend leden bij de gerechten benoemen die over aantoonbare ervaring op het gebied van internationaal publiekrecht beschikken en aan alle gestelde eisen voldoen om in hun respectieve landen een rechterlijk ambt te bekleden of als kundige rechtsgeleerden bekend staan;
- de procedures voor de gerechten zullen volledig transparant zijn. Alle documenten zullen openbaar worden gemaakt en alle hoorzittingen voor het publiek toegankelijk zijn. Belanghebbende derden zullen in procedures voor het gerecht opmerkingen mogen indienen;
- een verbod op parallelle en meervoudige procedures; en
- bepalingen ter voorkoming van misbruik van het stelsel.

HOOFDSTUK 4 – Institutionele, algemene en slotbepalingen

De partijen richten een Comité op, bestaande uit vertegenwoordigers van de EU-partij en van Vietnam dat als belangrijkste taak het toezicht houden op en het vergemakkelijken van de uitvoering en toepassing van de overeenkomst heeft. Naast andere taken kan het Comité besluiten tot de benoeming van de leden van de gerechten in het kader van het stelsel van investeringsgerechten, hun maandelijkse voorschotten en vergoedingen vaststellen, en bindende interpretaties van de overeenkomst goedkeuren.

Dit hoofdstuk bevat ook enkele uitzonderingen. Zo zijn bijvoorbeeld de partijen niet verplicht toegang te verschaffen tot informatie waarvan de ontsluiting hun nationale veiligheid in het gedrang zou brengen en is de overeenkomst alleen van toepassing op belastingmaatregelen wanneer dat nodig is om de verdragsbepalingen uit te voeren.

In geval van ernstige problemen op het vlak van de buitenlandse financiële positie of de betalingsbalans, mag een partij beperkende maatregelen vaststellen of handhaven ten aanzien van de handel in goederen en diensten en de vestiging. Die beperkende maatregelen mogen niet-discriminerend en van beperkte duur zijn.

Tot slot bevat dit hoofdstuk onder meer de gebruikelijke slotbepalingen over het wijzigen van de overeenkomst, de openbaarmaking van informatie, het voldoen aan de verplichtingen, de verhouding tot andere overeenkomsten, de territoriale toepassing, de inwerkingtreding, de duur, de opzegging, de toetreding van nieuwe lidstaten tot de Unie en de authentieke teksten.

De bijlagen bij deze overeenkomst maken integraal deel uit van de overeenkomst.

De bijlagen betreffen:

- bevoegde autoriteiten;
- vrijstelling inzake nationale behandeling voor Vietnam;
- overeenstemming over behandeling van investeringen;
- overeenstemming over onteigening;
- overheidsschuld;
- lijst van investeringsbeschermingsovereenkomsten;
- reglement van orde;
- gedragscode voor arbiters en bemiddelaars;
- bemiddelingsmechanisme;
- bemiddelingsmechanisme voor geschillen tussen investeerders en partijen;
- gedragscode voor leden van Gerecht, leden van Beroepsinstantie en bemiddelaars;
- samenloop van procedures; en
- procedureregels voor Beroepsinstantie.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management,

Jan JAMBON

Voorontwerp van decreet houdende instemming met de investeringsbeschermingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Socialistische Republiek Vietnam, anderzijds, ondertekend te _____ op _____.

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. De investeringsbeschermingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Socialistische Republiek Vietnam, anderzijds, ondertekend te ____ op _____, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Art. 2. De investeringsbeschermingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Socialistische Republiek Vietnam, anderzijds, ondertekend te Hanoi op 30 juni 2019, zal volkomen gevolg hebben.

Art. 3. De wijzigingen en overgangsregelingen aangenomen op basis van artikel 4.21, lid 5, van de investeringsbeschermingsovereenkomst zullen volkomen gevolg hebben.

Brussel, 5 maart 2021.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management,

Jan JAMBON